

Katarzyna Pluta

PRZESTRZENIE PUBLICZNE
MIAST EUROPEJSKICH
PROJEKTOWANIE URBANISTYCZNE

Warszawa 2014
Oficina Wydawnicza Politechniki Warszawskiej

1. WPROWADZENIE	7
1.1. Cel pracy	9
1.2. Znaczenie pracy — uzasadnienie podjęcia problemu	11
1.2.1. Główne kierunki przekształceń miast europejskich	11
1.2.2. Tożsamość miast europejskich	12
1.2.3. Potrzeba badań	12
1.3. Metody pracy, zakres badań	13
1.4. Stan wiedzy w zakresie tematu badań	14
2. WSPÓŁCZESNE PRZEMIANY I POSTULATY ROZWOJU STRUKTURY PRZESTRZENNEJ MIAST EUROPEJSKICH	17
2.1. Wstęp	19
2.2. Współczesne przemiany środowiska zurbanizowanego	19
2.3. Charakterystyka miast europejskich	22
2.4. Postulaty rozwoju środowiska zurbanizowanego — ogólna charakterystyka	31
2.5. Postulaty rozwoju miast europejskich	34
2.6. Postulaty kształtowania przestrzeni	37
3. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA MIAST EUROPEJSKICH	39
3.1. Współczesne definicje przestrzeni publicznych	41
3.2. Ogólna charakterystyka rozwoju przestrzeni publicznych w miastach europejskich	46
3.3. Nowe zjawiska urbanistyczne i związane z nimi nowe przestrzenie publiczne	56
3.4. Postulowane główne cechy współczesnej kulturowej przestrzeni publicznej	63
3.5. Kategorie i podziały przestrzeni publicznych	65
3.6. Tożsamość i jakość przestrzeni publicznych — dwa główne kryteria oceny współczesnych przestrzeni publicznych	70
3.7. Percepcja przestrzeni publicznych	73
3.8. Projektowanie urbanistyczne jako narzędzie kształtowania przestrzeni publicznych	76
3.9. Kompozycja urbanistyczna jako główne kryterium urody przestrzeni publicznych	79
4. KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH W MIASTACH EUROPEJSKICH — PRZYKŁADY I PROBLEMY	83
A. REJONY I OBSZARY	85
4.1. Przestrzenie publiczne na obszarach śródmieść i na peryferiach (placę miejskie)	85
4.1.1. Przestrzenie publiczne rewitalizowane	85
4.1.2. Nowe przestrzenie publiczne	105
4.2. Przestrzenie publiczne w zespołach urbanistycznych kształtowanych w dużej skali na przykładzie Berlina i Wiednia	109
4.2.1. Przykład Berlina	109
4.2.2. Przykład Wiednia	121
4.3. Przestrzenie publiczne w nowych zespołach mieszkaniowych, w tym w modelowych osiedlach ekologicznych	126
4.4. Zielone przestrzenie publiczne	131
4.4.1. Rola zieleni w kształtowaniu przestrzeni publicznych	131
4.4.2. Zielone przestrzenie publiczne w śródmieściu	132
4.4.3. Zielone przestrzenie publiczne w osiedlach mieszkaniowych	144
4.4.4. Zielone przestrzenie publiczne na peryferiach	149
4.4.5. Idea miasta-ogrodu a kształtowanie przestrzeni publicznych	153
4.5. Przestrzenie publiczne na dawnych obszarach przemysłowych	156
B. GRANICE I KRAWĘDZIE	166
4.6. Przestrzenie publiczne na dawnych terenach kolejowych	166
4.7. Przestrzenie publiczne związane z wodą. Kształtowanie krajobrazu dolin rzecznych	173
4.7.1. Nowe koncepcje rozwoju terenów nadwodnych w Berlinie	174
4.7.2. Hamburg — miasto nad Łabą; przykład HafenCity	178
4.7.3. Frankfurt nad Menem — obszar nabrzeżny Westhafen	186
4.7.4. Rozwój terenów nabrzeżnych w Paryżu — przykład Seine Rive-Gauche	188
4.7.5. Inne przykłady kształtowania przestrzeni publicznych na terenach nadrzecznych	190
C. DROGI I PRZEJŚCIA	194
4.8. Systemy i elementy przestrzeni publicznych z priorytetem ruchu pieszego	194
4.8.1. Systemy przestrzeni publicznych (z priorytetem ruchu pieszego)	194
4.8.2. Elementy łączące w systemach przestrzeni publicznych z priorytetem ruchu pieszego (ulice, promenady, aleje, mosty pieszce)	200

D. WĘZŁY I PUNKTY CENTRALNE	209
4.9. Przestrzenie publiczne związane z transportem	209
E. CHARAKTERYSTYCZNE PUNKTY I DOMINANTY	213
4.10. Sacrum elementem tożsamości krajobrazu miasta — na przykładzie Warszawy	213
4.10.1. Rola sacrum w kształtowaniu tożsamości miast okresu globalizacji	213
4.10.2. Budowle sakralne jako elementy tożsamości Warszawy	214
4.10.3. Sacrum w rozpraszającym się mieście — na przykładzie południowej części Warszawy	217
4.11. Współczesne przestrzenie publiczne jako miejsca i krajobrazy pamięci	221
F. WYBRANE PROBLEMY I ZAGADNIENIA	231
4.12. Architektura a współczesna przestrzeń publiczna — dominująca oryginalność, harmonijny związek dzieł sztuki czy tło dla nowego krajobrazu?	231
4.12.1. Architektura i współczesna przestrzeń publiczna jako harmonijny związek dzieł sztuki	231
4.12.2. Dominacja obiektu architektonicznego w przestrzeni publicznej	232
4.12.3. Obiekty architektoniczne jako tło dla nowego krajobrazu miejskiego	233
4.13. Rola detalu urbanistycznego w kształtowaniu przestrzeni publicznych	235
4.14. Materiały budowlane i nowe technologie we współczesnych przestrzeniach publicznych	242
4.15. Kształtowanie przestrzeni publicznych dostępnych dla wszystkich użytkowników	249
4.16. Narzędzia kształtowania przestrzeni publicznych — ogólna charakterystyka	252
5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	259
5.1. Zasady kształtowania przestrzeni publicznych w miastach europejskich przy użyciu narzędzia, którym jest projektowanie urbanistyczne	262
5.2. Wnioski ogólne	267
5.3. Synteza	269
STRESZCZENIE — PRZESTRZENIE PUBLICZNE MIAST EUROPEJSKICH — PROJEKTOWANIE URBANISTYCZNE	273
SUMMARY — PUBLIC SPACES IN EUROPEAN CITIES — URBAN DESIGN	275
BIBLIOGRAFIA	277
SPIS ILUSTRACJI	289